

ALLERGI

HOS HUND

- VANLIGARE ÄN MAN TROR!

SYMPTOM PÅ ALLERGI

De vanligaste symptomen på allergi är klåda och återkommande infektioner i hud, tassar och/eller öron. Tänk på att hundar kliar sig på många olika sätt. Vid klåda runt hals, öron, ansikte och under armhålorna krafsar sig hunden ofta med bakbenen. På resten av kroppen däremot, använder hunden vanligen sin mun för att klia. Den slickar, biter, gnager och naggar i varierande grad. Hundar saknar det tvättbeteende som kattdjur har, och en hund som till exempel slickar tassar eller stjärt ofta och länge gör det sannolikt inte för att den är renlig, utan för att det kliar. En del hundar har inte uttalad klåda hela tiden, utan är bara periodvis besvärade. Periodvisa besvär kan till exempel ses när allergin är årstidsberoende eller när djuret till och från drabbas av hud- eller öroninfektioner och i samband med dessa förvärras.

VILKA ALLERGIER DRABBAR HUNDAR?

Hundar har flera olika typer av allergi som ger symptom från hud och öron:

atopi; detta är den vanligaste typen och är en allergi mot ett eller flera ämnen i hundens omgivning. Läs mer om atopi i nästa avsnitt om allergi!

matallergi; en allergi mot ett eller flera ämnen i hundens mat. Läs mer om matallergi i det sista avsnittet om allergi!

loppallergi; en allergi mot ämnen i loppans saliv (i Sverige finns loppor bara i de sydligaste landskapen, men hundar som rest kommer ibland hem med loppor även till andra delar av landet)

kontaktallergi; en allergi mot specifika ämnen i kontaktytor, exempelvis nickel i hundhalsband. Kontaktallergi är ovanligt hos hund.

Kombinationer av de olika typerna av allergi förekommer. Vanligast i Sverige är kombinationen atopi och matallergi, men regionalt kan loppallergi vara vanligt i kombination med övriga allergityper. Enligt en svensk kartläggning på universitetsdjursjukhuset i Uppsala hade uppemot 40% av de undersökta atopiska hundarna också matallergi.

Trots att allergi ger klåda, och trots att allergi hos hund är en livslång sjukdom, så är det inte givet att hunden automatiskt behöver vara dömd till ett liv med ständig klåda eller ständigt återkommande öron- och hudinfektioner. Det finns mycket hjälp att få! Ingen hund ska behöva ständigt lida av sin allergi eller av

infektionerna som ofta följer i allergins spår. I de allra, allra flesta fall kan hundars allergier kontrolleras på ett bra sätt, och djuret kan få ett lika långt liv med samma livskvalitet som vilken annan hund som helst. För att åstadkomma en god kontroll på hundens allergi är det ett par saker som är av största betydelse:

FÖR DET FÖRSTA: En korrekt diagnos

Att kontrollera en omgivningsallergi är en helt annan sak än att kontrollera en matallergi. Det är därför oerhört viktigt att en klådutredning inte avstannar vid "din hund har allergi" utan drivs vidare så att man vet vilken sorts allergi. Vet man det kan man bättre hjälpa hunden. En matallergisk hund kan i bästa fall bli 100% bra och fullständigt slippa alla besvär enbart genom en strikt kosthållning. En omgivningsallergi kräver helt andra åtgärder och ständiga foderbyten gör för dessa djur varken till eller från. Hundar som har en kombination av atopi och matallergi, är svårare att diagnostisera, men inte nödvändigtvis svårare att behandla.

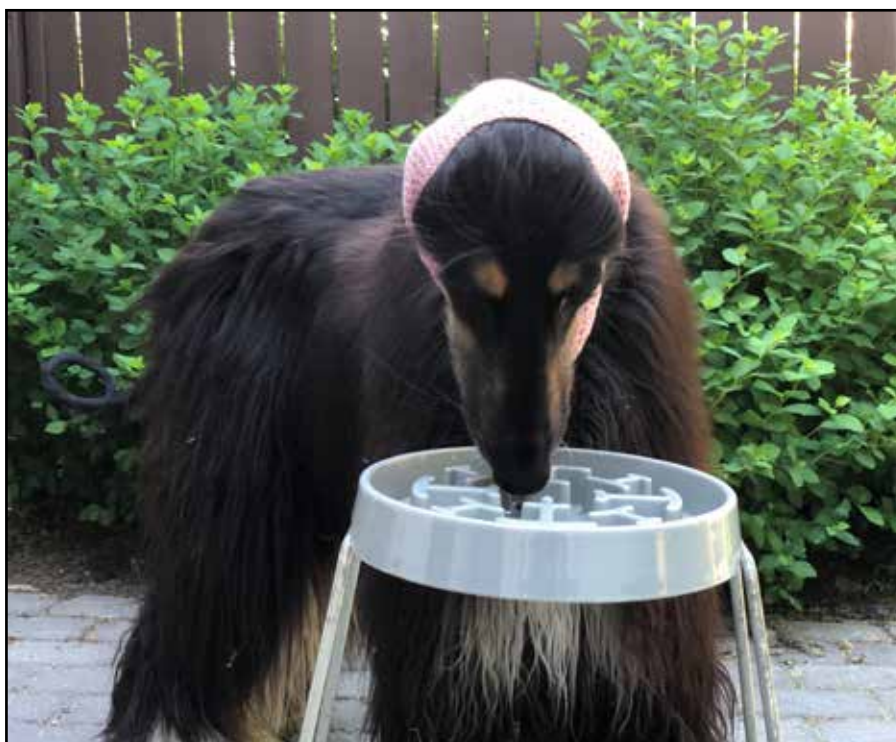
FÖR DET ANDRA: Acceptera att allergi hos hund är en livslång sjukdom

Allergiska besvär är av naturen oftast inte konstanta utan går upp och ner. Hundens klåda är därför ofta periodvis bättre, och periodvis sämre. Vissa veckor luras matte och/eller husse att tro att "det nog gått över", medan andra veckor är förfärligt besvärliga för både herre och hund. För en del hundar är höst och vinter värre och sommarn kommer med befrielse från klådan, medan för en annan allergisk hund är det kanske tvärt om.

När man väl nått en diagnos, och därmed kunnat lägga upp en för hunden riktig behandlingsplan, mår djur och ägare vanligtvis betydligt bättre. Ibland mår hunden så bra att man "glömmer bort" att hunden faktiskt har kvar sin allergi. Successivt glöms mediciner och annan behandling bort tills allt blossar upp igen. Hundars allergi växer inte bort som den kan göra hos människa. Den försvinner inte och det allergiska djuret kommer, för att må riktigt bra, alltid att kräva lite mer av sin ägare än en helt frisk hund.

FÖR DET TREDJE: Lyssna på hunden och för dess talan

Din hund kan inte boka tid hos veterinären, den kan inte öppna medicinburken och ta rätt

Text: Veterinär Susanne Åhman, Specialist i hundens och kattens sjukdomar, specialist i dermatologi, CertSAM, CertVD, DipIECVD, MRCVS.

Texten lånad med tillstånd från VetaDerm Veterinärkliniks hemsidor, www.vetaderm.se. VetaDerm är en specialistklinik för hundens allergi-, hud- och öronsjukdomar.

Bilderna i artikeln är endast illustrationer och har inget med texten att göra.
Foto Maud Fast

antal tabletter och den klarar inte heller av att schamponera sig själv. Det måste husse eller matte göra. Husse och matte måste också lära sig "lyssna" på hunden. Hur mår den? Kliar den sig trots sin behandling? Verkar den ha ont eller gnyr till då man kliar den bakom örat? Hör matte den slicka långa stunder på natten? I så fall finns det sannolikt mer hjälp för din fyrfota vän. Matte och husse måste lära sig att föra hundens talan om den inte mår bra. Kanske passar inte den nuvarande behandlingen?

Ingen allergisk hund är den andra lik. Vilken behandling som fungerar bäst för just din hund kan vara ett pyssel och ta tid att komma fram till. Kanske finns det andra mediciner som passar just din hund bättre? Kanske har hunden fått en infektion? Eller har den fått något så banalt som löss, men bara för att man vet att den är allergisk och har klåda så ifrågasätter man inte en försämring. Det är du som känner just din hund bäst. Lyssna på den och för dess talan!

ATOPI **- allergi mot ämnen i omgivningen**

De vanligaste ämnena i omgivningen som hundar utvecklar allergi mot är damm- eller förrådsqualster, pollen och mögel. Även andra ämnen såsom dun, ull, häst och katt kan orsaka allergi. I stort sett är det samma ämnen som kan orsaka atopi hos hund som hos människor.

Allergi är en sjukdom som utvecklas, vanligen under de första levnadsåren. Hunden föds alltså frisk och tål från början de ämnen den senare blir allergisk emot. Efter hand utvecklas en allergi. För att alla kunna utveckla en allergi måste hunden vara genetisk predisponerad dvs. ha en ärftlig belastning. De flesta hundar utvecklar sin atopi före tre års ålder. Ibland är dock de första symptomen så milda att ägaren inte omedelbart förknippar dem med sjukdom

SYMPTOM

Det typiska symptomet på atopi (atopisk dermatit) är ihållande klåda, eller en periodvis återkommande klåda. Ibland upplever inte matte och husse själva kliandet som särskilt besvärligt, utan bekymret är att hunden drabbas av återkommande hud- eller öroninfektioner.

Det är lätt att tro att hunden har ett dåligt immunförsvar och att detta är skälet till de upprepade infektionerna. Så är det alltså inte. Immunförsvaret hos en hund med atopi är i

själva verket överaktivt. Detta leder till en inflammation, vilket i sin tur banar väg för en infektion. Det är mycket ovanligt att hundar verkligen har ett medfött generellt försvagat immunförsvar och sådana individer överlever sällan valpådern.

Atopisk klåda har oftast en mycket typisk utbredning på kroppen. Hos de flesta atopiker hittar man tecken på allergin i ett eller flera av följande områden: öron, ögon, ansikte, tassar, stjärt samt områden där hud ligger mot hud och friktion uppstår, som i armhålor och ljumskar. Även områdena på sidorna av bröstkorgen och på insidan av benen kan också vara drabbade. Om en infektion tillstöter i den inflammerade huden sprider den sig gärna även utanför dessa kroppsdelar. Ibland är allergin så utbredd att man uppfattar klådan som "överallt".

Vad ser man då på den allergiska hundens hud? Ja, i första hand är det klådan man noterar. Att hunden kliar, slickar, biter, putsar, naggar, tvättar sig och många med allergisk stjärtklåda åker dessutom "kana på rumpen". Vidare ser man ofta en rodnad i huden eller på öronlappens insida. Har en infektion utvecklats kan man se röda prickar, skorpor, krustor, finnar eller fjällande ringar på huden. Om allergin och klådan har pågått under en längre tid mörknar ofta huden i samma områden och den kan ge ett lite "smutsigt" intryck. Det är dock inte frågan om smuts, och färgen går inte att tvätta bort, utan om en ökad mängd pigment i huden.

DIAGNOS

Diagnosen atopi baseras på hundens typiska symptom och att man genom undersökning och/eller behandling utesluter andra orsaker som kan ge samma typ av klåda. Det finns inget enskilt test som säkerställer diagnosen atopi hos hund. Det är mycket viktigt att man först utesluter parasiter och infektioner i huden samt utesluter matallergi innan man ställer diagnosen atopi. Matallergi och atopi kan ge identiska symptom och är därför ofta mycket svåra att skilja. Ett diettest krävs för att utesluta matallergi (beskrivs i avsnittet om matallergi).

När diagnosen atopi är ställd, kan man för att ta reda på vad hunden är allergisk mot göra ett så kallat pricktest (intradermaltest) eller ta blodprov för allergi-antikroppar (HESKA eller ARTU). Observera att varken pricktest eller blodprov kan användas för att ställa diagnosen atopi. Det finns vissa friska hundar med

positivt utslag på testerna och den finns hundar som har alla typiska tecken på atopi men som har negativa test. Man kan inte heller använda testerna för att utesluta allergi. Enstaka hundar med typiska symptom på atopi, och där matallergi uteslutits, har negativa testresultat.

Syftet med allergitesterna är istället dels att se vilka miljöätgärder som kan tänkas hjälpa hunden, dels att få information om vad som ska ingå i ett allergivaccin. Miljöåtgärder görs för att minska hur mycket allergiämnen (allergen) hunden utsätts för. En hund som till exempel är allergisk enbart mot ull och dun och har dessa material i sin korg, kan kanske bli helt besvärsfri om man byter material i bädden. Andra ämnen i omgivningen, såsom pollen och dammkvalster, kan man aldrig ta bort helt och hållet.

Allergivaccin (synonymer: hyposensibilisering, allergenspecifik immunoterapi, ASIT) är i många fall en effektiv behandling mot atopi.

BEHANDLING

För att hunden ska bli hjälpt på bästa sätt är det viktigt att behandlingen utformas efter varje enskild individs behov och inte efter en standardmodell. Vid behandling av atopi är det inte så att "one size fits all", utan snarare tvärtom.

Behandlingsmöjligheter för en atopisk hund inkluderar:

- 1) Minska hundens exponering av allergen
- 2) Hyposensibilisering ("allergivaccin")
- 3) Klådstillande eller allergidämpande mediciner (utvärtes/invärtes). Exempelvis kortison, ciklosporin, oclacitinib, lokivetmab eller antihistamin (produktnamnen varierar - här anges den aktiva substansen).
- 4) Fettsyror (utvärtes/invärtes)
- 5) Förebyggande av hud/öron infektioner genom regelbunden användning av medicinskt schampo och öronrengöring.

Om inget av ovanstående alternativ fungerar för just din hund kan andra behandlingar finnas, men då ofta med risk för andra biverkningar. Det är oerhört viktigt att hunden är kontrollerad för parasiter och infektioner innan man dömer ut effekten på de klådstillande medicinerna.

HUR HJÄLPER JAG MIN HUND?

Vad passar just din hund bäst? Ja, ingen allergisk hund är den andra lik, och det kan ta

ALLERGI

HOS HUND

- VANLIGARE ÄN MAN TROR!

tid att komma fram till vilken behandling som hjälper just din hund på bästa sätt. Ett nära samarbete och en god kommunikation med din veterinär underlättar processen mycket. Ibland kan det vara av värde att få hjälp med den inledande utredningen av en veterinär med specialistkompetens i dermatologi (hud- och öronsjukdomar).

MATALLERGI

- varför kliar det av saker djuret äter?

Matallergi utvecklas vanligen mot ett protein, exempelvis nötkött, kyckling, eller ägg. Det handlar alltid om något som djuret från början ätit och tålt, och som den sedan utvecklar en överkänslighet mot. Matallergi är mindre vanligt än atopi, men samtidigt svårt att utreda vilket gör att diagnosen missas. Hundar som samtidigt har både atopi och matallergi är extra svåra att utreda. Eftersom symptomen på sjukdomarna kan vara identiska måste en mycket konsekvent och strukturerad utredning göras. Matallergi kan starta i vilken ålder som helst och det är inte ovanligt att även riktigt unga djur drabbas.

SYMPTOM

Det typiska symptomet vid matallergi, liksom vid atopi, är långvarig eller återkommande klåda. Ibland är återkommande hud- eller öroninfektioner det största problemet. Vissa matallergiska hundar har, förutom klåda och/eller infektioner, bekymmer med sin mage och/eller tarm. Stjärtklåda kan vara uttalad hos matallergiska hundar. En matallergisk hund har vanligen klåda och/eller infektioner som börjar i ett eller flera av följande områden: öron, ansikte, tassar, stjärt samt hudområden med friktion såsom armhålor och ljumskar. Om en infektion etableras sprider den sig gärna även utanför dessa områden. Symptomen på matallergi och atopi kan med andra ord vara identiska.

Vad ser man då på den matallergiska hunden? I huvudsak är det samma som hos en atopisk hund - klådan! Hunden kliar, slickar, biter, putsar, naggar, tvättar sig och många med allergisk stjärtklåda åker dessutom "kana på rumpen". Man kan se en rodnad i huden eller på öronlappen. På öronlappens insida är det vanligt att huden "blossar" av och till. Ena dagen fin och blek - nästa dag svullen och röd. Tänk efter om hunden har ätit något speciellt i samband med att öronen blossar. Är det alltid dagarna efter att den fått ett grisöra att tugga på? I så fall ökar misstanken på matallergi.

Om en hudinfektion utvecklas kan man få röda prickar, skorpor, krustor, finnar eller fjällande hårlösa ringar på huden. Efter hand kan huden anta en mörkare färg, och ge ett lite smutsigt intryck. Detta blir oftast mest påtagligt där pälsen är tunn; runt anus, i armhålor och på magen. Det är dock inte smuts utan en ökad mängd hudpigment, som man inte kan tvätta bort.

DIAGNOS

Diagnosen matallergi ställs med ledning av hundens symptom och genom ett speciellt dietttest. Dieten (synonym: eliminationsdiät) innebär att hunden under 8 veckor enbart får den utvalda maten och vatten (se nedan för hur dieten väljs). Efter 8 veckors strikt diät återgår man till den tidigare maten och ser om hundens problem återkommer.

En matallergisk hund måste både bli bättre under dieten och sämre då man återgår till tidigare mat.

HUR VÄLJS DIETEN?

Vilken mat som väljs för eliminationsdieten beror på vad hunden ätit tidigare. Syftet är att ta bort allt som hunden tidigare ätit och i stället ge en ny proteinkälla och en ny kolhydratkälla. Det räcker alltså inte att man bara byter ett fodermärke mot ett annat. Det är inte mängden protein utan sorten protein som ska ändras. Har hunden aldrig ätit ett visst protein kan den heller inte vara allergisk mot det, åtminstone inte till en början.

För att komma fram till vilket protein hunden inte ätit förut, går man noga igenom allt den har ätit. Detta kan vara besvärligare än vad man först tror. Många gånger är innehållsförteckningen på ett hundfoder svår att förstå. Bakom uttrycket "animaliska biprodukter" kan nästan vad som helst dölja sig. Vanligen innehåller hundfoder avsevärt mer än vad som från början framgår från namn eller framsida. Vanliga protein i svenska hundfoder är nötkött, fläsk, kyckling, ägg och fisk. Till detta ska läggas allt annat som hunden på ett eller annat sätt tar i sin mun, såsom godis, matrester, tuggben m.m.

Eliminationsdieten väljs alltså baserat på vad hunden ätit tidigare. Man kan antingen välja ge hunden en hemlagad diät av ett nytt protein samt korngryn eller potatis, eller kan man köpa ett färdigt torrfoder som bara innehåller ett enda protein, och som är nytt för hunden. Bland protein som generellt sett är mer ovanli-

ga för svenska hundar kan nämnas lamm, älg och kanin, men det viktiga är alltså vad just din hund inte ätit tidigare.

Ibland har hunden ätit så många olika sorters mat, att det blir nästan omöjligt att hitta ett protein som den aldrig ätit och som samtidigt är lättillgängligt. I dessa fall kan man använda ett så kallat hydrolyserat foder. I ett hydrolyserat foder är proteinet bearbetat och förändrat så att det inte ska kunna utlösa en allergisk reaktion. Dessa foder kallas ofta "allergifria" och säljs mest via veterinärkliniker.

Under dieten är det viktigt att behandla eller förebygga hud- och öroninfektioner samtidigt som dieten hålls. Om infektioner utvecklas överskuggas de grundläggande allergisymptomen, och dieten kan bli omöjlig att utvärdera.

UTVÄRDERING AV DIETEN

Efter åtta veckors strikt diät är det dags för utvärdering. En förbättring under diettiden är inte detsamma som att hunden blev bättre av maten! Två månader är en lång tid - kanske var anledningen till förbättringen att pollensäsongen gått över? Eller att fettsyremängden i fodret var annorlunda? Eller att du samtidigt använt ett medicinskt schampo? Eller var det något annat som gav en tillfällig förbättring?

Dieten utvärderas genom att man i nästa tvåveckorsperiod låter hunden äta allt som den tidigare åt. Denna utvärdering brukar kallas en provokation. Man provocerar hunden med den tidigare maten och ser om besvären återkommer. Om hunden blir markant sämre (vanligen märks försämringen redan inom 48 timmar); då har den matallergi. Om den inte blir sämre inom två veckor har den inte matallergi, oavsett vilken förbättring som inträffat under de åtta diätveckorna. Under provokationen måste allt som hunden tidigare åt ges (tidigare foder, tuggben, godis, matrester etc). Man är inte i första hand ute efter att ta reda på vad hunden är allergisk mot, utan om den överhuvudtaget är matallergisk eller inte.

Om hunden reagerar under provokationen med ett återfall av tidigare besvär (vanligen klåda), så återgår man till den strikta dietmaten tills problemen lagt sig igen. Det går oftast fortare än första gången eftersom hunden ätit mindre av den allergi-framkallande maten. Om man vill få reda på exakt vilka ämnen hunden är allergisk mot så görs sedan nya provokationer med ett ämne i taget. Man ger exempelvis nötkött varje dag i 14 dagar, eller fläsk varje dag i 14 dagar. Dessa provokatio-

Text: Veterinär Susanne Åhman, Specialist i hundens och kattens sjukdomar, specialist i dermatologi, CertSAM, CertVD, DiplECVD, MRCVS.

Texten lånad med tillstånd från VetaDerm Veterinärkliniks hemsidor, www.vetaderm.se. VetaDerm är en specialistklinik för hundens allergi-, hud- och öronsjukdomar.

Bilderna i artikeln är endast illustrationer och har inget med texten att göra.
Foto Maud Fast

ner upprepas med ett ämne i taget så länge som matte eller husse vill.

En eliminationsdiet är svår att genomföra korrekt utan handledning. Vägen är lång och full av fallgropar och risken för felkällor är stor. Prata med din veterinär om hur man bäst lägger upp en diet för just din hund. Det tar tid och energi att göra ett dietttest. Gör det därför ordentligt, till 100%, så att du bara behöver genomföra det en gång. Ett halvdant test ger ingen information alls. Försök undvika missar som kan leda till att hela testet måste göras om.

Tänk på att personer i omgivningen också måste förstå och respektera processen. Om tillåtna "godis" alltid finns till hands (som bitar av hundens utvalda dietfoder) ökar chansen att andra människor låter bli att sticka till hunden otillåtna saker. Låt dig aldrig lurav "en

liten bit kan väl inte skada". Jämför situationen med en jordnötallergisk människa. De flesta vet hur allvarig en jordnötsallergi kan vara och hur lite jordnöt som krävs för att utlösa en reaktion. En allergi är en kraftig överreaktion av immunförsvaret som inte alltid står i proportion till hur mycket av ämnet individen utsatts för. Även små proteintillskott skadar dietförsöket och försvårar ytterligare en redan tillräckligt svår utredning.

BLODPROV OCH PRICKTEST

När människor utreds för matallergi görs det vanligen med hjälp av pricktest eller blodprov. Snabba och enkla prov som vore smidigare än en diet - om de fungerade ... vilket de inte gör för hundar. Det hindrar dock inte att de marknadsförs och säljs! I dagsläget finns inget annat tillförlitligt test för att utreda matallergi hos hund än en strikt eliminationsdiet med

åtföljande provokation. Forskningen går dock framåt och mycket energi och pengar satsas på att utveckla blodprov för hundar med matallergi, så om tio år ser situationen kanske annorlunda ut.

BEHANDLING

En helt matallergisk hund behöver oftast ingen annan behandling än att man utesluter det eller de proteiner som hunden inte tål. Om hunden kommer åt förbjuden mat kan man ibland behöva hjälpa till med klådstillande medicin precis i samband med "matstölderna". ■

